

ขบวนการนักร้องระหว่าง พ.ศ. 2511-2519: ภาพตัวแทนที่ปรากฏในนวนิยายไทย

นายสิริวิทย์ สุขกันต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE STUDENT MOVEMENT BETWEEN 1968-1976: ITS REPRESENTATION IN THAI NOVELS

Mr. Siriwit Sukkun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500778

สิริวิทย์ สุขกันต์ : ขบวนการนักศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2511-2519: ภาพตัวแทนที่ปรากฏในนวนิยายไทย (THE STUDENT MOVEMENT BETWEEN 1968-1976: ITS REPRESENTATION IN THAI NOVELS) อ.ที่ปรึกษา : อ. ดร.ไกล่รุ่ง อามระดิษ, 253 หน้า.

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มุ่งศึกษาภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาระหว่าง พ.ศ.2511-2519 ที่ปรากฏในนวนิยายไทย รวมทั้งกลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการสร้างภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและสังคมกับภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาในนวนิยาย

การวิจัยพบว่าภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาที่ปรากฏในนวนิยายสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกคือภาพตัวแทนของขบวนการศึกษาก่อนและระหว่างเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ภาพตัวแทนที่ปรากฏในด้านบวกคือ นักศึกษาเป็นผู้รักชาติและมีความยึดมั่นในอุดมการณ์การเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นปัญญาชนซึ่งเป็นที่พึ่งแก่ประชาชน และเป็นวีรชนวีรบุรุษในการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย ส่วนภาพด้านตัวแทนที่ปรากฏในด้านลบ คือ นักศึกษาเป็นเด็ก ยังขาดวุฒิภาวะ จึงไม่มีอุดมการณ์การเสียสละเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่มีจิตใจหยาบกระด้าง และนิยมความรุนแรง ส่วนผู้นำนักศึกษาล้วนเป็นผู้มีปัญหาส่วนตัว ภาพตัวแทนในกลุ่มที่สองคือภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 จนถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ภาพตัวแทนของนักศึกษาในกลุ่มนี้ปรากฏเป็นภาพด้านลบมากกว่าด้านบวก ภาพตัวแทนด้านลบที่ปรากฏเพิ่มขึ้น คือ นักศึกษาเป็นคอมมิวนิสต์ และเป็นผู้ออกความวุ่นวายในสังคม ส่วนภาพตัวแทนด้านบวกที่ปรากฏเพิ่มขึ้นคือ นักศึกษาเป็นผู้รักสันติ ไม่ได้เป็นผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ และเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งตกเป็นเหยื่อของการใส่ร้ายและการปราบปรามอย่างรุนแรง

กลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการสร้างภาพตัวแทนของขบวนการศึกษามี 4 กลวิธี คือ การสร้างตัวละคร การนำเสนอโครงเรื่อง การสร้างฉาก และการเลือกผู้เล่าเรื่อง กลวิธีบางประการถูกนำมาใช้เพื่อสร้างภาพตัวแทนบางลักษณะโดยเฉพาะ เช่น การสร้างภาพเหมารวมของตัวละครจะใช้เพื่อสร้างภาพด้านลบของนักศึกษา ในขณะที่การให้ภาพย้อนหลัง การเล่าข้าม และการเลือกใช้ผู้เล่าที่เป็นตัวละครหลัก จะใช้ในการสร้างภาพด้านบวก เป็นต้น

ในด้านความสัมพันธ์ของภาพตัวแทนของขบวนการศึกษากับสังคมและการเมือง การศึกษาพบว่า บริบททางการเมืองและสภาพของวงวรรณกรรมในยุคสมัยที่บทประพันธ์ออกตีพิมพ์เผยแพร่ และภูมิหลังของผู้ประพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษาเพื่อตอบโต้วาทกรรมเกี่ยวกับขบวนการนักศึกษาที่มีอยู่ในสังคมไทย

ภาควิชา ภาษาไทย
สาขาวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....สิริวิทย์ สุขกันต์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ไกล่รุ่ง อามระดิษ

4780219022 : MAJOR THAI

KEY WORD: THAI NOVEL, REPRESENTATION, STUDENT MOVEMENT

SIRIWIT SUKKUN : THE STUDENT MOVEMENT BETWEEN 1968-1976: ITS REPRESENTATION IN THAI NOVELS. THESIS ADVISOR: KLAIRUNG AMRATISHA, Ph.D., 253 pp.

This thesis aims to study the representation of the student movement between 1968 - 1976 in Thai novel as well as the narrative techniques used in the construction of the representation and the relationship between politics and society and the representation of the student movement.

It is found that the representation of the student movement can be divided into two groups. The first group is the representation of the student movement before and during the 14 October 1973 event. Students are positively represented as patriots who sacrifice themselves for the sake of the public, intellectuals whom people can rely on, and heroes in the political struggle for democracy. As for the negative representation, students are represented as children who lack maturity and have no real intention to sacrifice for the public and as violence lovers while the student leaders are represented as those who have their own mental problems. The second group is the representation of the student movement during the period after the 14 October 1973 event and the 6 October 1976 event. The representation of the student becomes more negative and the students are further represented as the communists and trouble makers. As for the positive representation, students are represented as peace lovers who do not incline towards communism and innocent victims of slander and violent suppression.

Four main narrative techniques used in the construction of the representation of the student movement include the characterization, the representation of plot, the description of setting, and the selection of narrator. Some techniques are employed to construct some specific representations. For example, the use of stereotyped character is for the construction of the negative representation while the use of flashback, ellipsis and the character narrator are for the construction of positive representation.

In terms of the relationship between the representation of the student movement and the politics and society, it is found that political contexts, literary circle during the period when each text was published as well as the background of the novelists are the main factors of the construction of the representation to contest with the discourses about the student movement in Thai society.

Department of Thai
Field of study Thai
Academic year 2007

Student's signature.....*Siriwit Sukkun*.....
Advisor's signature.....*Klairung Amratisha*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการควบคุม ดูแลเอาใจใส่อย่างยิ่งของ อาจารย์ ดร. ไกลรุ่ง อามระดิษ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาตรวจแก้ไขอย่างละเอียด อีกทั้งให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนความเข้าใจและความเชื่อมั่นที่มีต่อผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์อิงอร สุพันธุ์วณิช รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา จงสถิตวัฒนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ และอาจารย์ ดร. ศิริพร ภักดีผาสุข ที่กรุณาให้ความสนใจ และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่องานวิจัย

กราบขอบคุณอาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้วิชาภาษาและวรรณคดีไทยแก่ผู้วิจัยในช่วงเวลาการศึกษาในระดับปริญญาโทมาบัดนี้

ขอบคุณพ่อ แม่ และพี่ชาย สำหรับความรัก ความดูแลเอาใจใส่ ที่คอยสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ทำและเรียนในสิ่งที่รักเสมอมา

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 สมมติฐาน.....	3
1.4 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.8 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	5
1.9 ความคิดเชิงทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	8
2 ปರಿบทของขบวนการนัศึกษาระหว่างพ.ศ.2511-2519 และนวนิยายที่นำมาศึกษา	18
2.1 ขบวนการนัศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2511-2519	18
2.1.1 ขบวนการนัศึกษาก่อน พ.ศ. 2516	18
2.1.2 ขบวนการนัศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2516-2519	31
2.2 ภูมิหลังเกี่ยวกับตัวบทของนวนิยายและผู้ประพันธ์	41
2.2.1 ปರಿบทของการประพันธ์และเรื่องย่อของนวนิยาย	41
2.2.2 ภูมิหลังของผู้ประพันธ์นวนิยายทั้ง 10 เรื่อง	49
3 ภาพตัวแทนของขบวนการนัศึกษาในนวนิยายไทย	60
3.1 ภาพตัวแทนของขบวนการนัศึกษาก่อนเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 จนถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516	60
3.1.1 ภาพตัวแทนด้านบวก	60
3.1.2 ภาพตัวแทนด้านลบ	83
3.2 ภาพตัวแทนของขบวนการนัศึกษาหลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 จนถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519	96
3.2.1 ภาพตัวแทนด้านลบ	97
3.2.2 ภาพตัวแทนด้านบวก	121

บทที่	หน้า
4 กลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการนำเสนอภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษา	144
4.1 การสร้างตัวละคร	144
4.1.1 การสร้างตัวละครคู่ตรงข้าม	144
4.1.2 การสร้างภาพเหมารวมของตัวละคร	155
4.1.2.1 การสร้างตัวละครนักศึกษา	
โดยใช้วิธีสร้างภาพเหมารวม	155
4.1.2.2 การสร้างตัวละครอาจารย์	
โดยใช้วิธีการสร้างภาพเหมารวม	160
4.1.3 การสร้างตัวละครฝ่ายตรงข้ามกับนักศึกษา	164
4.1.4 การสร้างตัวละครฝ่ายสนับสนุนการกระทำของนักศึกษา	173
4.2 การนำเสนอโครงเรื่อง	180
4.2.1 ลำดับ	180
4.2.2 ระยะเวลา	181
4.2.3 ความถี่	185
4.3 การสร้างฉาก	187
4.4 การเลือกผู้เล่าเรื่อง	196
4.4.1 ผู้เล่าเสมือนมีตัวตนแบบผู้รู้ (omniscient narrator)	197
4.4.2 ผู้เล่าที่เป็นตัวละครหลัก (character narrator)	204
4.4.3 การใช้มุมมอง (focalization) ในการเสนอภาพตัวแทนนักศึกษา	207
5 ความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองและสังคมกับภาพตัวแทนของขบวนการนักศึกษา	
ในนวนิยาย	215
5.1 บริบททางการเมืองและสภาพของวงวรรณกรรม	
ในยุคสมัยที่บทประพันธ์ออกตีพิมพ์เผยแพร่	215
5.2 ภูมิหลังของผู้ประพันธ์	232
6 บทสรุป	242
รายการอ้างอิง	244
บรรณานุกรม	250
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	253